

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ

ФЕОДОСІЯ БОРИСОВИЧА ГРИНЕВИЧА

(1922-2015 рр.)

Народився Феодосій Борисович Гриневич 1 листопада 1922 року в селі Ріпна Волочиського району Хмельницької області. Свій трудовий шлях він розпочав у неповні 17 років вчителем сільської школи. У роки другої світової війни воював у лавах діючої армії, брав участь у штурмі Берліна.

У 1948 р. Ф. Б. Гриневич вступає до Львівського політехнічного інституту, після закінчення якого у 1953 р. пов'язав свою трудову і творчу діяльність з Академією наук.

В 1958 році Ф.Б. Гриневич приймав активну участь у заснуванні Інституту автоматики та електрометрії Сибірського відділення Академії наук СРСР, а в 1962 році – в становленні Інституту автоматики Академії наук Киргизької РСР (м. Фрунзе – Бішкек).

З 1966 по 2007 рік Ф.Б. Гриневич завідував відділом електричних і магнітних вимірювань Інституту електродинаміки НАН України, доктор технічних наук (1964 р.), професор (1967 р.), член-кореспондент (1973 р.) та академік (1979 р.) АН України, заслужений винахідник УРСР (1972 р.), лауреат Державної премії СРСР (1976 р.) у галузі науки і техніки.

Академік НАН України Феодосій Борисович Гриневич зробив величезний внесок у науку. Видатний вчений прожив 92 роки. Він заснував відому серед наукової спільноти школу з десятками висококваліфікованих спеціалістів, яка підняла на новий рівень важливі напрямки вимірювальної техніки. Головним науковим результатом праці Ф. Б. Гриневича, як науковця, стала теорія та принципи створення нового класу електровимірювальних приладів, що отримали назву цифрові екстремальні мости змінного струму. На базі цієї теорії було розроблено цілу низку типів прецизійних приладів

для вимірювання як електричних, так і неелектричних фізичних величин. Було налагоджено постійне і тісне співробітництво з заводом «Точелектроприлад», який виготовив понад 10000 екземплярів універсальних мостів змінного струму. Ще сотні і тисячі спеціалізованих приладів виготовлялися іншими підприємствами. Багато з цих приладів були першими та найкращими у своєму класі не тільки у Радянському Союзі, потім в Україні, але й у цілому світі. І сьогодні за важливими метрологічними характеристиками вони не поступаються сучасним зарубіжним аналогам. А ще були й унікальні прилади для медицини, космосу та для метрологічних організацій України і деяких інших країн.

Багато важливих наукових і практичних результатів було започатковано в роботах під керівництвом Ф. Б. Гриневича та розвинуто його учнями. Розроблено і впроваджено в експлуатацію серію еталонних засобів, засобів передачі значень еталонів та серійних робочих приладів для метрологічного забезпечення функціонування електроенергетики України. Створено теоретичні основи та розроблено прилади і багатоканальні інформаційно-вимірювальні системи для дистанційного визначення параметрів фізичних величин з використанням ємнісних, індуктивних та резистивних, а також кондуктометричних сенсорів. Запропоновано і реалізовано в унікальних розробках ефективні технічні рішення на основі високоточних уніфікованих вимірювальних перетворювачів. Створено принципово новий метод вимірювання магнітних характеристик, розроблено та впроваджено у виробництво автоматичні системи для визначення параметрів магнітів та виготовлення постійних магнітів з високоенергетичних матеріалів. Створено нові принципи побудови фазометричних систем та приладів. Розроблено лазерні далекомірні системи, що базуються на високоточному вимірюванні зміщення фаз прямого та відбитого сигналів. Розроблено принципові засади, теорію та принципи побудови нової дистанційної автоматичної кутомірної системи «Ємкосин» з похибкою вимірювання не більше ніж 1 кутова секунда (дорівнює прогину жорсткої балки завдовжки 200 метрів на 1 міліметр).

Загальна кількість розробок Ф.Б.Гриневича і його учнів перевищує сотню, з них 35 було освоєно у серійному виробництві.

Цікаво зазначити, що після вибуху на Чорнобильській АЕС, коли досить тривало (протягом декількох років) тримався радіоактивний фон, значно вищий за норму, Ф. Б. Гриневич написав та опублікував книгу «Измерение невидимок» накладом 18600 примірників. Книга була розрахована, радше, не на спеціалістів, а на допитливих читачів, що цікавились як виміряти «шкідливу невидимку», інтенсивність радіоактивного випромінювання та виявити розпад атома.

Науковий доробок Ф. Б. Гриневича налічує близько 400 наукових праць, серед яких понад 12 монографій, 200 наукових статей, 175 авторських свідоцтв та патентів, більшість з яких впроваджено у виробництво. Ці праці дуже поширені серед наукової спільноти, низку їх опубліковано за кордоном.

Значну увагу Ф.Б. Гриневич приділяв підготовці та вихованню наукових кадрів. Під його керівництвом підготовлено 7 докторів та понад 35 кандидатів технічних наук. Протягом тривалого часу він був заступником голови Ради з наукового приладобудування при Президії Академії наук УРСР, членом Президії Науково-методичної ради з інформаційно-вимірювальної техніки Міністерства вищої та середньої освіти, членом редколегії журналів «Автометрія» Сибірського відділення АН СРСР, «Контрольно-вимірювальна техніка», «Технічна електродинаміка», «Електронне моделювання», головою Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій.

Ф.Б. Гриневич як активний учасник бойових дій у роки другої світової війни нагороджений 5-ма орденами та багатьма медалями.

Феодосія Борисовича Гриневича немає серед живих вже сім років, з ним пішла епоха високих звершень і починань, але закладена ним школа працює і продовжує готувати висококваліфіковані кадри з метрології і вимірювальної техніки для нашої України.

Світла пам'ять про Феодосія Борисовича Гриневича буде завжди в наших серцях.